

MATCHON INFORMATION CENTER		Subject Heading :	
Date : 10 ก.ย. 2545	Page : 6	Source : สยามรัฐ	No : 48970140
Keyword			

● **เยือนถิ่นวัดโบราณ-บ้านสมเด็จพระยา-ศาลเจ้า 200 ปี**
บางกอก
ชอกแซก **คลังประวัติศาสตร์ที่เขตคลองสาน**

เมื่ออาทิตย์ที่แล้วติดสอยห้อยตามอาโกทาง
 อามาไปไหว้เจ้าตามประเพณีวันตรุษจีนที่ศาลเจ้ากวนอู
 ในเขตคลองสาน

ผู้ใหญ่นานไหว้เจ้านาน ก็เลยชะแวบออกมา
 เตรีตเตรมวิวิรมแม่เจ้าพระยา เห็นแม่เจ้าพระยา
 ที่รักก็ให้ชื่นใจ นึกถึงกรุงเทพฯเพิ่มขึ้นทุกที

แม้จะมีศึกมาบังทำให้รกตาไปบ้าง แต่ด้วยคุณ-
 สมบัติเด่นของสายน้ำที่สามารถกลมกลืนได้กับทุกสิ่ง
 ทุกอย่างที่อยู่รอบข้าง ทำให้ถึงอย่างไรก็ยังน่ามองอยู่ดี
 และแม้จะร้อนจับใจแค่ไหน ได้อยู่ใกล้น้ำก็มีแต่ความ
 เย็นรื่นชื่นใจ

นี่ละหน้าเมืองไทยของเรา กรุงเทพฯของเรา
 ท่ามกลางศึกครามสูงเสียดฟ้า รกรงติดขัด มลพิษ
 มากมาย ยังมีอีกหลายมุมดีๆ ที่ถ้าเรารู้จักมอง จะค้น
 พบมุมมองๆ ของกทม.อีกมากมาย

เหมือนดังเช่นที่วันนี้ จะพาไปเขตคลองสาน
 พุดถึงเขตนี้ ที่ชอกแซกที่ส่วนใหญ่มักจะรู้จักกัน
 คือ อุทยานสมเด็จพระเจ้า หรือที่ชื่อเต็มๆ ว่าสวนสมเด็จพระ
 พระศรีนครินทร์บรมราชชนนี เพราะที่นี้
 เป็นที่ประทับของพระองค์ท่านตั้งแต่ยังทรง
 พระเยาว์

แต่ที่จริงแล้ว นอกจากที่นี้แล้วยัง
 มีที่ที่น่าจะไปชอกแซกอีกตั้งมากมาย ดังที่จะ
 อสาพาไปชอกแซกกัน

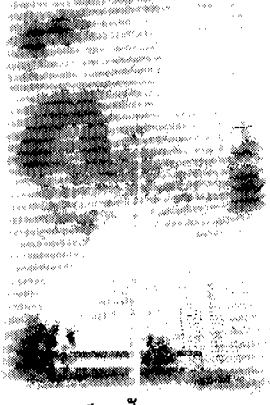
ก่อนอื่นตามกฎกติกา มารยาทของ
 คลองสานนี้ ก็ต้องมาทำความรู้จักกับเขต
 คลองสานเสียหน่อย ตามข้อมูลทั่วไปชอก-
 แซกมาได้ความดังนี้

เขตนี้เดิมเป็นเขตชั้นใน ชื่ออำเภอ
บุปผาราม ที่ตั้งก็อยู่ที่วัดทองนพคุณ ตอน
 นั้นมีอยู่ 3 ตำบลที่ต้องรับผิดชอบคือ ตำบลบ้านสมเด็จพระ
 ตำบลคลองสาน และตำบลพระปรางเหลือง

ต่อมาได้มีการทูลเกล้าฯขอพระราชทานนาม
 องค์รัชกาลที่ 6 เพื่อเปลี่ยนชื่ออำเภอตามชื่อของตำบล
 หนึ่งใน 3 ตำบลนั้น

ร.6 ได้ทรงโปรดเกล้าฯพระราชทานนามว่า
 อำเภอคลองสาน จนมาในปี 2481 ได้ยุบอำเภอคลอง-
 สานลงเป็นกิ่งอำเภอคลองสาน ขึ้นกับอ.บางยี่เรือ จัง-
 หวัดธนบุรี

ถึงปี 2500 ก็ตั้งให้กลับเป็นอำเภอคลองสาน
 -ตามเดิม และที่สุดเป็นเขตคลองสานจนถึงทุกวันนี้แล้
 -ว การชอกแซกกันในวันนี้ มาชวนนั่งเรือกันดีกว่า

เสารังสิมญาน

นั่งเรือตัวเจ้าพระยา แล้วมาขึ้น
ที่ท่าสะพานพุทธ

ที่แรกแวะ**วัดอนงค์-
รามวรวิหาร** ย่านที่ประทับของ
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
วัดนี้ท่านผู้หญิงน้อย
ภริยาสมเด็จพระยาบรมมหาพิชัย
ญาติสร้างขึ้นในสมัยร.3 เป็นวัด
คู่กับวัดพิชยญาติการามวรวิหาร
ที่อยู่ตรงข้ามฝั่งกัน

วัดนี้เดิมชื่อ "**วัดน้อย-
ท่าแถม**" (จนปัญญาด้วยเกล้าไม่
ทราบว่ามีอย่างไร) แต่ต่อมา
ในร.4 พระราชทานนามใหม่ว่า
"**วัดอนงค์ราม**"

จุดเด่นอยู่ที่**พระอุโบสถ**

โดยเฉพาะซุ้มประตูและหน้าต่างทำเป็นลวดลายปูนปั้น
ซึ่งยกย่องกันว่างดงามมาก บานประตูเขียนลายรดน้ำ
เขียนวงและอักษร ขณะบานหน้าต่างด้านนอกเขียนภาพ
เทพกัโอรุ แม้อายุจะลบเลือน
ไปมากก็ตาม แต่ความงามก็ยังไม่
เลือนหาย

แนวนี้มีการ "**พระจุลนาถ**"

พระประธานซึ่งเป็นพระพุทธรูป
สมัยสุโขทัยปางมารวิชัยทั้งงดงาม
นัก ขณะที่พระวิหารเองก็งดงามไม่
น้อย ทั้งลวดลายที่ซุ้มประตู และ
บานหน้าต่าง

รวมทั้งที่
ต้องชมคือ ตู้พระ
ไตรปิฎก เก็บอยู่
ในกุฏิสงฆ์ เป็น

ศิลปะในสมัยอยุธยาตอนปลาย เขียนรูป
ขบวนพยุหยาตราทางสถลมารคและชล-
มารคเป็นลายทอง ส่วนบานประตูด้าน
หน้าเป็นภาพมโหสถตอนข้าศึกเข้าล้อม
เมือง ซึ่งมีมีการเขียนหนังดงามยิ่งนัก

□ □ □ □

ตรงข้ามกับวัดอนงค์ เป็น**วัดพิชยญาติการาม-
วรวิหาร**

จุดเด่นของวัดนี้ที่โดดเด่นเป็นสง่ากว่าวัดใด ก็คือ
พระปรางค์ขาว 3 องค์

องค์ใหญ่เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเจ้า 4 องค์หัน
พระพักตร์ไปสี่ทิศ ขณะพระปรางค์องค์เล็ก 2 องค์เป็นที่

อุทยานเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ประดิษฐานพระศรีอริยเมตไตรย์ และ

พระพุทธรูปจำลอง 4 รอย สลักไว้บนแผ่นศิลาสำริด

รอบฐานพระอุโบสถด้านนอก ก็จะมีหินแกรนิตรา
ยล้อม ซึ่งทั้ง 4 ด้านล้วนแกะสลักพงศาวดารจีนเรื่อง "สาม
ก๊ก" ไว้อย่างสมบูรณ์

นอกจากนั้น ที่นี่ยังมีอาคารศิลปกรรมแบบต่างๆ
เช่น ศาลาการเปรียญรูปทรงพระตำหนักศิลปะสมัยอยุธยา
โรงเรียนสุขุมาลัย ศิลปกรรมแบบยุโรป หอไตร ศิลปะ
สถาปัตยกรรมแบบจีน หอระฆัง 3 ชั้นแปดเหลี่ยม

เรียกว่า คนที่มาเที่ยววัดนี้จะได้เห็นถึงความสวย
งามหลากหลายของศิลปะแบบต่างๆ รวมทั้ง**พระพุทธรูป**
และของดีคู่วัดอีกหลายสิ่ง

ป้อมป้องกันจามิตร

นึกถึงพระมหากรุณาธิคุณขององค์สมเด็จพระเจ้าที่ทรงมีให้ต่อ
พสกนิกรชาวไทยได้บังเกิดความร่มเย็นและอบอุ่นใจไม่
เสื่อมคลาย จนกลับบังอาจคิดว่าเหมือนนับได้ไปเยือนบ้าน
ย่าที่น่ารักใจดี

ทั้งสวนแวดล้อมด้วยแมกไม้เขียวชอุ่ม เสียงนกร้อง
กันจับจ๊ับ เป็นมุมสงบ ที่ขอแนะนำสำหรับใครที่ขอบ

วัดพิชยญาติการาม

ความเรียบง่ายสบายชิตใกล้ธรรมชาติ

ยังมีบ้านจำลองบ้านเดิมของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ของสวนส่วนใน ตกแต่งไว้เหมือนตอนที่สมเด็จพระเจ้าตาก
ประทับตั้งแต่ทรงพระเยาว์ไม่มีผิดเพี้ยน รวมทั้งได้รวบรวม
รวมแนวคิดและพระราชจริยาวัตรอันเรียบง่ายของพระ
องค์ท่านที่ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

รวมทั้งยังได้อนุรักษ์ซุ้มประตูโบราณ ซากกำแพง
ป้อมน้ำโบราณ ต้นไม้ใหญ่ที่ตัดที่ต้นมาแต่เดิม ยังมีอ่างน้ำพุ
ศาลา ลู่วิ่ง ลานอเนกประสงค์ ภาพสลักหินขนาดใหญ่
แสดงพระราชกรณียกิจสวนเปิดทุกวัน เข้าชมได้ฟรี

□ □ □ □

ใกล้ๆ กับสวนสมเด็จพระเจ้าตากสินด้วยศาลเจ้ากวณ
ตามข้อมูลทั่วไปชอกแซก ศาลเจ้าแห่งนี้เก่าแก่มาก
กว่า 200 ปีแล้วเชียวนา จึงแน่นอนว่าเป็นที่นับถือของคน
จีนเป็นอย่างมาก ก็ขนาดอากาศที่ร้อนอยู่แทบจะคนละ
ซีกโลกกับเขตคลองสานยังต้องดั้นด้นมา

ฟังเขาเล่าต่อๆ กันมาว่า ศาลเจ้าเดิมนั้นเป็นเพียง
แก่งหินเล็กๆ โดยคนจีนสมัยก่อนนั้นได้อัญเชิญเจ้าพ่อ
กวณองค์เล็กมาทางเรือจากมณฑลฮกเกี้ยนมาประดิษฐาน
ในปี 2345 ต่อมาได้ขยายศาลาใหญ่ขึ้นถึง 2 ครั้ง และทุก
ครั้งก็ได้อัญเชิญเจ้าพ่อกวณมาประทับเพิ่มคราวละองค์
จนทุกวันนี้มีเป็น 3 องค์

ฝั่งตรงข้ามอุทยานสมเด็จพระเจ้าตากสินมีที่ชอกแซกกันต่อที่
วัดทองธรรมชาติวรวิหาร เป็นวัดคู่กับวัดทองนพคุณ ที่อยู่
ไม่ไกลกัน

วัดนี้เดิมชื่อวัดทองนพคุณ เพราะอยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระ
ยามากกว่า ขณะที่วัดทองนพคุณเดิมชื่อวัดทองล่าง เพราะ

□ □ □

จากวัดพิชยา
ผ่านวัดอนงค์ฯ ให้
เดินเลาะไปไม่เท่าไร
ก็ถึง**อุทยานเฉลิม
พระเกียรติสมเด็จพระ
ศรีนครินทราบรมราชชนนี**

ทันทีที่ย่าง

ก้าวเข้ามาในสวน ก็

เพราะทั้งเก่ง ทำหนักแบบจีนที่โดดเด่นขึ้นมาแบบอสังการเดิมยังตามหลักขงจื้อ โดยเป็นของสมาคมเผยแผ่คุณธรรม "เด็กก่า" จีจินเกาะ

นอกจากสิ่งปลูกสร้างที่ตื่นตาตื่นใจเพราะจำลองแบบมาจากเมืองจีนเป๊ะ ยังมีเทวรูปเขียนต่างๆ มากมาย เรียกว่าไม่ต้องไปเมืองจีน ได้มาดูที่นี้ก็เหมือนกับไปวัดจีนดินตำรับ

อยู่ถัดลงมา

ความที่เป็นวัดโบราณรูปทรงจึงนำดูน่าชมเพราะสร้างแบบสมัยอยุธยาตอนปลาย ความวิจิตรงดงามของฝีมือช่างชั้นเอก ทั้งบานประตูหน้าต่างที่ลึกลับปิดทอง ขณะที่ย้ายในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมที่งามยิ่ง

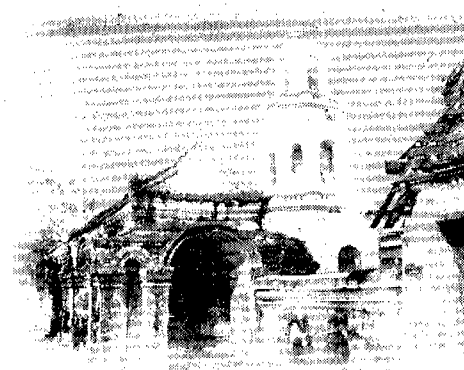
โดยเฉพาะที่บันไดพระวิหารมีหัวแหวนพิรอดประดับด้วยแก้ว 7 สี ว่ากันว่าหาชมได้ยากมาก

ไปแล้วอย่าลืมแวะนมัสการ "พระพุทธรูปราชสมาศธรรมคุณ" ซึ่งสร้างในสมัยรัชกาลที่ 2 บ่งบอกฝีมือของช่างในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นว่าสุดยอดแค่ไหน

นอกจากนี้ ยังมีมรรคาสามไม้ เป็นบขชก 3 ชั้น เก่าแก่มาก เพราะใช้เป็นที่ประทับในพระราชพิธีโสกันต์ ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ พระราชโอรสขององค์รัชกาลที่ 5 ที่ทรงจะให้ทอดลีบราชบัลลังก์ แต่เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศมาสิ้นพระชนม์เสียก่อน

ไปวัดทองบนแล้ว ก็ต้องมาชมวัดทองล่าง หรือ วัด

ทองนพคุณวรวิหาร

ที่มาของวัดนี้ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครสร้างและสร้างสมัยไหน จนมีการปฏิสังขรณ์ใหม่ในสมัย ร.3

จุดเด่นที่หาดูได้ยากแปลกกว่าที่อื่นคือ พระอุโบสถที่หน้าบันสลักลวดลายโดยด้านหน้ามีรูปเทพอุ้มผ้าไตร ด้านหลังมีพานรองบาตร ขณะหน้าต่างเจาะเป็นช่องกลมหน้านางประดับลวดลายปิดทองติดกระจกประดับที่แปลกกว่าหน้าต่างอุโบสถที่อื่น

เข้าไปข้างใน จะตะลึงกับพระพุทธรูปปูนปั้นปางห้ามญาติ ปางห้ามสมุทร ตั้งอยู่หลายร้อยองค์

ที่นี้ยังมีพระพุทธรูปจำลอง และหลวงพ่อบึงเพชรที่เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ค่าน้ำหนักคาร์หนักถืออย่างมากจนวัดได้หล่อเป็นพระกริ่งและเหรียญ ให้นำไปสักการบูชากัน

ไม่ไกลวัดทองนพคุณ ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดดเด่นตระหง่าน จนดูเด่นๆ เหมือนกับไม่ได้อยู่บนแผ่นดินไทย แต่ไปยืนบนดินกำแพงเมืองจีนโน่น

เลยมาอีกหน่อย อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเหมือนกัน นั่นก็คือ ป้อมป้องกันจามิตร ป้อมนี้เก่าแก่ตั้งแต่สมัย ร.4 โปรดให้สร้างขึ้นเพื่อป้องกันข้าศึกคืออริราชศัตรูมารุกรานแผ่นดินไทย

และป้อมนี้กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญของชาติไปแล้วเรียบร้อย

ถัดมาอีกหน่อย ริมถนนลาดหญ้า บริเวณป้อมฯ นั้นแหละ เห็นเสาหลักสี่ขาวต้นใหญ่ตั้งโดดเด่น นี่เป็นเสาประวัติศาสตร์ชื่อยาว เขาเรียกว่า เสาทรงสัญญาณ

เสาต้นนี้สร้างมาตั้งแต่สมัย ร.5 ใช้ชักธงแจ้งข่าวว่าเรือสินค้าของบริษัทไทยจะเข้า-ออกจนมาสมัย ร.6 เรือสินค้าเข้าออกแฉกน้อยลง เพราะมีท่าเรือที่คลองเตย ก็เลยย้ายการชักธงไปไว้ที่โน่นเสียเลย ส่วนเสาธงยังให้อยู่ที่เดิม ให้เป็นประวัติศาสตร์การเดินเรือค้าขาย

อีกที่มาที่เขตคลองสานแล้วไม่แวะไม่ได้ก็คือ ตลาดท่าดินแดง เคยได้ยินท่านท่าดินแดงใหม่ ดันตำรับมาจากที่นี้ละ นอกจากนี้ ยังมี ของถูกปากที่ขึ้นชื่อลือชาทั้งหมูสะเต๊ะ ขนมก๊วยช่ายที่คนต่างถิ่นยังข้ามเขตมาแวะซื้อกันเป็นประจำ

ชอกแซกไปชอกแซกมาพาเข้าไปครึ่งหน้า นี่ขนาดยังไม่หมดนะ สำหรับใครสนใจจะไปชอกแซกต่อ มองแผนที่แล้วยังงง ก็ติดต่อสอบถามไปได้ที่เขตคลองสาน โทร 0-2437-5279 ครับผม

■ จรดล

เขตคลองสาน/ข้อมูล

แผนที่เขตคลองสาน

